

УДК 159.9:342.95

Алла Андріївна ШИЛІНА,

*кандидат психологічних наук, доцент доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7377-0776>*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Професійна діяльність працівників Національної поліції завжди була пов'язана з високим рівнем небезпеки та складності. Під час дії воєнного стану обов'язки та повноваження поліцейських значно розширилися та ускладнилися. Поліцейським поміж забезпечення внутрішнього порядку, боротьбі зі злочинністю доводиться взаємодіяти з військовим командуванням, зачищати міста після звільнення від окупантів, тощо. Незвичні умови несення служби, повітряні тривоги, загроза використання зброї призводять до фізичної втоми, психологічного виснаження, професійного вигорання, емоційних зривів, панічних атак тощо.

Загалом слід зазначити, що основна діяльність поліції включає дуже широке коло прав і обов'язків з охорони суспільства від протиправних посягань. У процесі військового конфлікту перебудовуються суспільні відносини, набувають чинності спеціальні правові акти, мета застосування яких – зменшити втрати та руйнівну силу війни. Зі зміною суспільних відносин природно змінюється і діяльність поліції, і наскільки вона буде ефективною, залежить, у тому числі, і від психічного здоров'я і професійних якостей поліцейських.

Тому через це виникає необхідність у дослідженні поведінки і переживань, що виникають у поліцейських при виконанні професійних обов'язків саме під час війни.

В дослідженні прийняли участь працівники Національної поліції у кількості 48 осіб. Першу групу склали поліцейські із стажем роботи більше двох років у кількості 28 осіб, другу групу склали поліцейські у кількості 20 осіб із стажем роботи біля року.

Для дослідження особливостей переживань пов'язаних з роботою нами використовувався «Опитувальник поведінки і переживання, пов'язаного з роботою» [1].

Опитувальник ADEM є багатофакторним діагностичним інструментом, що дозволяє визначати типи поведінки людей в ситуації пред'явлення ним професійних вимог.

При створенні опитувальника автори виходили з припущення про те, що поведінка особистості у відповідності до вимог професійного середовища, що сприяє психічному здоров'ю і професійному зростанню,

визначають три її основні сфери: професійна активність, стратегія подолання проблемних ситуацій, емоційний настрій на професійну діяльність.

Результати дослідження поведінки та переживань, пов'язаних з роботою у поліцейських з різним стажем роботи наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Показники поведінки та переживань, пов'язаних з роботою у поліцейських з різним стажем роботи

Показники	Перша група поліцейських	Друга група поліцейських	t	p
Суб'єктивне значення діяльності	19,06 ± 3,35	18,5 ± 3,24	0,5	-
Професійні вимоги	19,76 ± 2,7	20,36 ± 2,52	0,6	-
Готовність до енергетичних витрат	20,18 ± 3,22	20,93 ± 2,84	0,7	-
Прагнення до вдосконаленню	22,12 ± 3,06	21,21 ± 2,85	0,8	-
Здатність зберігати дистанцію по відношенню до роботи	20,59 ± 3,14	20,57 ± 2,97	0	-
Тенденція до відмови в ситуації невдачі	18,53 ± 3,9	15,86 ± 3,78	1,9	0,05
Активна стратегія вирішення проблем	20,59 ± 4,08	20,71 ± 4,41	0,1	-
Внутрішній спокій і рівновага	19,59 ± 3,6	19,43 ± 2,8	0,1	-
Почуття успішності в професійній діяльності	19,24 ± 3,37	18,36 ± 2,25	0,8	-
Задоволеність життям	20,82 ± 3,76	20,5 ± 2,64	0,3	-
Почуття соціальної підтримки	24,05 ± 3,48	20,79 ± 3,05	2,1	0,05

З результатів наведених в таблиці ми бачимо, що за шкалою «Суб'єктивне значення діяльності» результати в досліджуваних групах поліцейських не сильно відрізняються: в першій групі $19,06 \pm 3,35$, в другій - $18,5 \pm 3,24$. Таким чином, для досліджуваних поліцейських наявність роботи в житті займає важливе місце.

Показник «Професійні вимоги» в першій групі досліджуваних становить $19,76 \pm 2,7$, в другій групі $20,36 \pm 2,52$. Подібність отриманих результатів свідчить, що для обох груп досліджуваних поліцейських притаманне прагнення до більш високих професійних цілей, ніж для більшості інших людей. За показником «Готовність до енергетичних витрат» можна відмітити майже однакові результати. В першій групі було отримано $20,18 \pm 3,22$ балів, друга група набрала $20,93 \pm 2,84$. Дані результати свідчать

практично про однакову схильність досліджуваних обох груп віддавати всі свої сили до виконання професійних завдань.

Майже однакові результати також зареєстровані за таким показником як «Прагнення до вдосконалення», де в першій групі поліцейських виявлено $22,12 \pm 3,06$, в другій групі $21,21 \pm 2,85$ балів. Тобто, для усіх досліджуваних поліцейських притаманно виконувати свою роботу в повну силу та концентруватися на якості виконуваних обов'язків.

Виходячи з отриманих результатів можна сказати, що у всіх досліджуваних поліцейських спостерігається професійна активність, що виражається в категоріях суб'єктивного значення діяльності, професійних домаганнях, готовності до енергетичних витрат, прагненні до досконалості при виконанні завдань, а також здатності зберігати дистанцію між особистісною та професійною сферами. У разі якщо суб'єктивні очікування індивіда вступають в конфлікт з об'єктивним результатом діяльності, виникає ризик появи перших симптомів психічного перевантаження організму і як наслідок – синдром емоційного вигорання.

Показник «Тенденція до відмови в ситуації невдачі» достовірно більш виражений в першій групі поліцейських з більшим стажем роботи $18,53 \pm 3,9$ ніж в другій групі поліцейських з меншим стажем роботи $15,86 \pm 3,78$ при $p \leq 0,05$. Таким чином досліджувані поліцейські першої групи більш схильні до примирення з ситуацією невдачі і легше схильні відмовлятися від її подолання.

Описуючи цю сферу особистості можна сказати, що досліджуваним поліцейським притаманна в однаковій мірі стратегія подолання проблемних ситуацій, представлених як тенденція відмови від подальшого виконання професійних завдань, особливо у випадках поразок і невдач; активність стратегії подолання труднощів, а також внутрішньої рівноваги. Ці ознаки відображають два різні способи поведінки в складній ситуації: активне вирішення проблем або їх уникнення. Пошук самостійних рішень і одночасно прийняття відповідальності за їх наслідки вимагають мобілізації власних сил. Перенесення центру уваги на інших людей або очікування, що «проблема сама собою вирішиться», не є конструктивною стратегією, оскільки невирішена проблема призводить до таких негативних наслідків, як незадоволеність собою, почуття власної неповноцінності.

За шкалою «Почуття успішності в професійній діяльності» результати в першій групі дорівнюють $19,24 \pm 3,37$, в другій групі – $18,36 \pm 2,25$. Достовірних відмінностей не було виявлено, що свідчить про практично однакову задоволеність поліцейськими своїми професійними досягненнями.

Такий показник як «Почуття соціальної підтримки» вірогідно більш представлений в першій групі працівників поліції ніж в другій $24,05 \pm 3,48$ та $20,79 \pm 3,05$ балів, при достовірній відмінності $p \leq 0,05$. Більш високі показники за даною шкалою у першій групі свідчать про те, що їм більш властиве відчуття довіри і підтримки з боку близьких людей та почуття соціального благополуччя.

Ефективність діяльності в правоохоронній сфері в значній мірі визначається свідомістю професійної придатності та корисності, оскільки одним з основних завдань професійної діяльності працівників поліції є надання допомоги іншим людям.

Список бібліографічних посилань:

1. Опитувальник поведінки і переживання, пов'язаного з роботою URL: <http://testik.com.ua/opytuvalnyk-povedinky-ta-perezhyvannya-pov-yazanyh-z-robotoyu-avem-u-shaarshmidt-a-fisher-adaptatsiya-t-i-roginskoyi/> (дата звернення 09.10.2022)

(Одержано 09.03.2023)

UDC 305:343.226

Артем Олегович ШИМКО,

Здобувач вищої освіти Харківського Національного університету внутрішніх справ

**THE HUMANITARIAN SITUATION IN UKRAINE AND GENDER-BASED
VIOLENCE RESPONSE**

A humanitarian crisis is defined as a singular event or a series of events that are threatening in terms of health, safety or well-being of a community or large group of people. It may be an internal or external conflict and usually occurs throughout a large land area [1].

During the ongoing Russo-Ukrainian War between the Ukrainian government forces and pro-Russian separatists in the Donbas region of Ukraine that began in April 2014, many international organisations and states noted a deteriorating humanitarian situation in the conflict zone.

A May 2014 report by the United Nations said there had been an "alarming deterioration" in human rights in territory held by Russian separatists affiliated with the Donetsk People's Republic (DPR) and Luhansk People's Republic (LPR). The UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU) reported growing lawlessness in the region, documenting cases of targeted killings, torture, and abduction [2].

The humanitarian situation in Ukraine deteriorated drastically and rapidly in 2022, after Russia's invasion dramatically escalated eight years of conflict into a full-scale war. Throughout the year, intense hostilities caused widespread destruction, killed and injured thousands, forced millions from their homes, destroyed jobs and livelihoods.

The number of people in need of humanitarian aid and protection increased from approximately 3 million people at the start of the year to nearly 18 million a few months later.

Humanitarian organizations rapidly expanded operations and reached nearly 16 million people with critical assistance in 2022, despite immense challenges.

The work was also possible thanks to local NGOs & volunteers, the